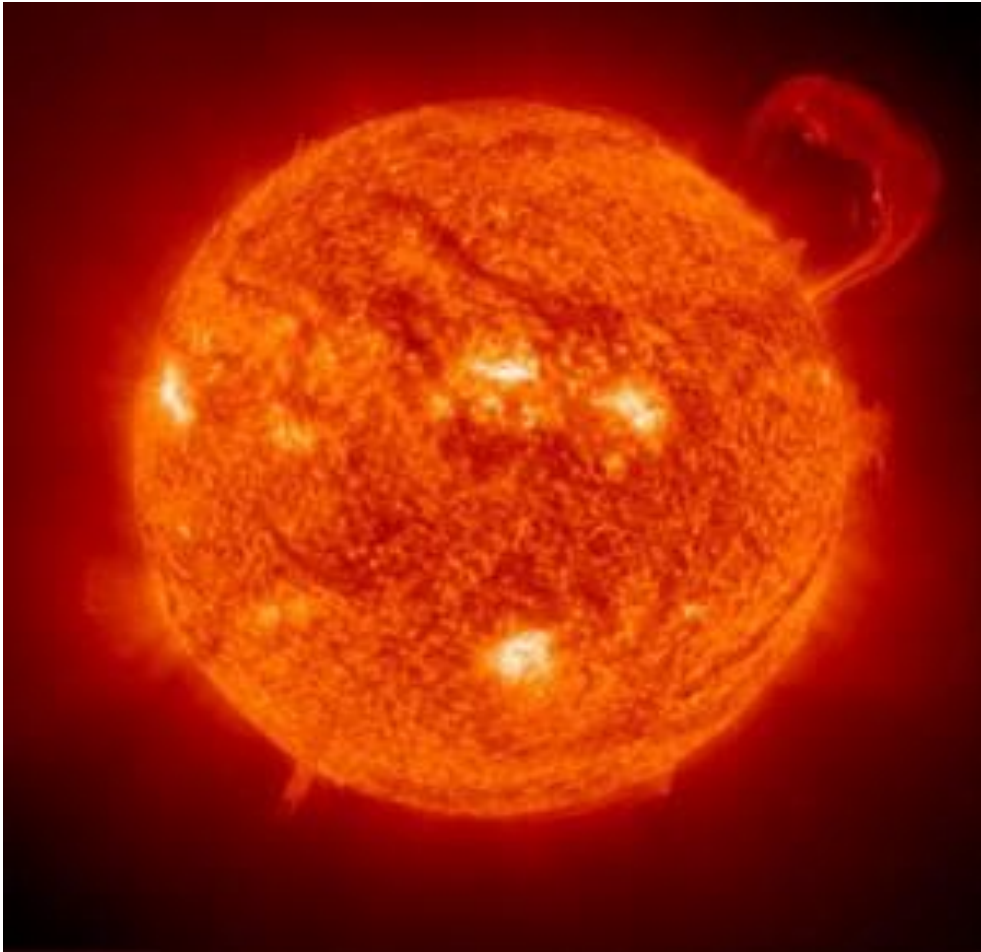

A nemesgázok

A hidrogén

?

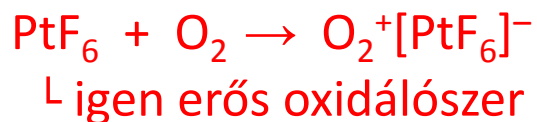

a Napban fedezték föl – ?

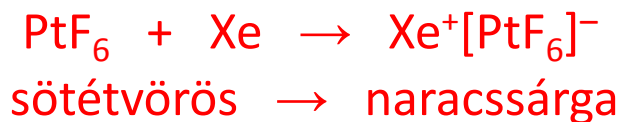
12.B | 2023. október 2.

1. Nemesgázszerkezet (– ?) és következményei

- He, Ne: telített külső héj
- többi: külső héj nem telített → van esély vegyületre (betöltetlen d, f-alhéjak)
- Neil Bartlett (1962): a PtF_6 színe levegőn megváltozik (25 °C)

<i>I. ioniz.</i>	$\text{O}_2 \rightarrow \text{O}_2^+$	$\text{Xe} \rightarrow \text{Xe}^+$
kJ/mol	1175	1170

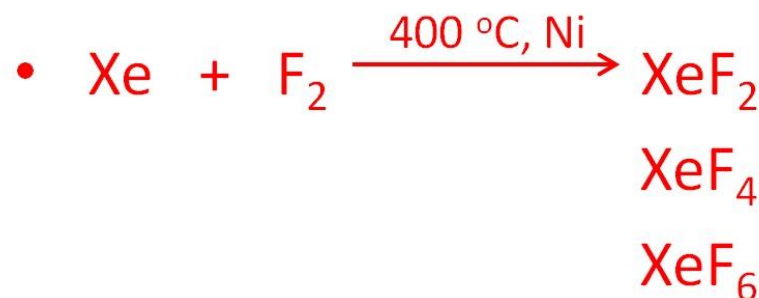
2. Fizikai tulajdonságok

- egyatomosak → molekularács
- igen gyenge diszperziós kötés

- színtelen, szagtalan, vízben $\emptyset$ old. gázok
- a He-ot kivéve a levegőben fordulnak elő (Ar: 1 V/V%)

3. Kémiai tulajdonságok

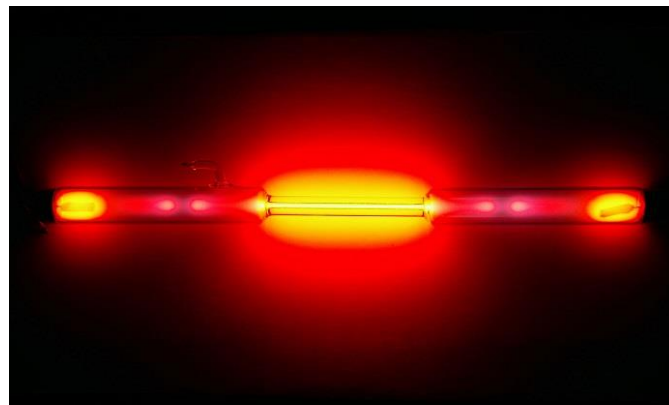

4. Jelentőség, felhasználás

- He
  - a világegyetem 2. leggyakoribb eleme
  - Földön – ?
  - léggömb
  - mesterséges levegő: 80% He, 20% O₂ – ?

- Ne
  - reklámcső – ?
- Ar
  - hegesztésnél védőgáz
  - „neoncső” – ?

- Kr
  - Bródy Imre – ?
- Xe
  - narkotikus → altatószer
  - xenonlámpa (pl. egyes vakuk) töltőgáza

(1891–1944†)

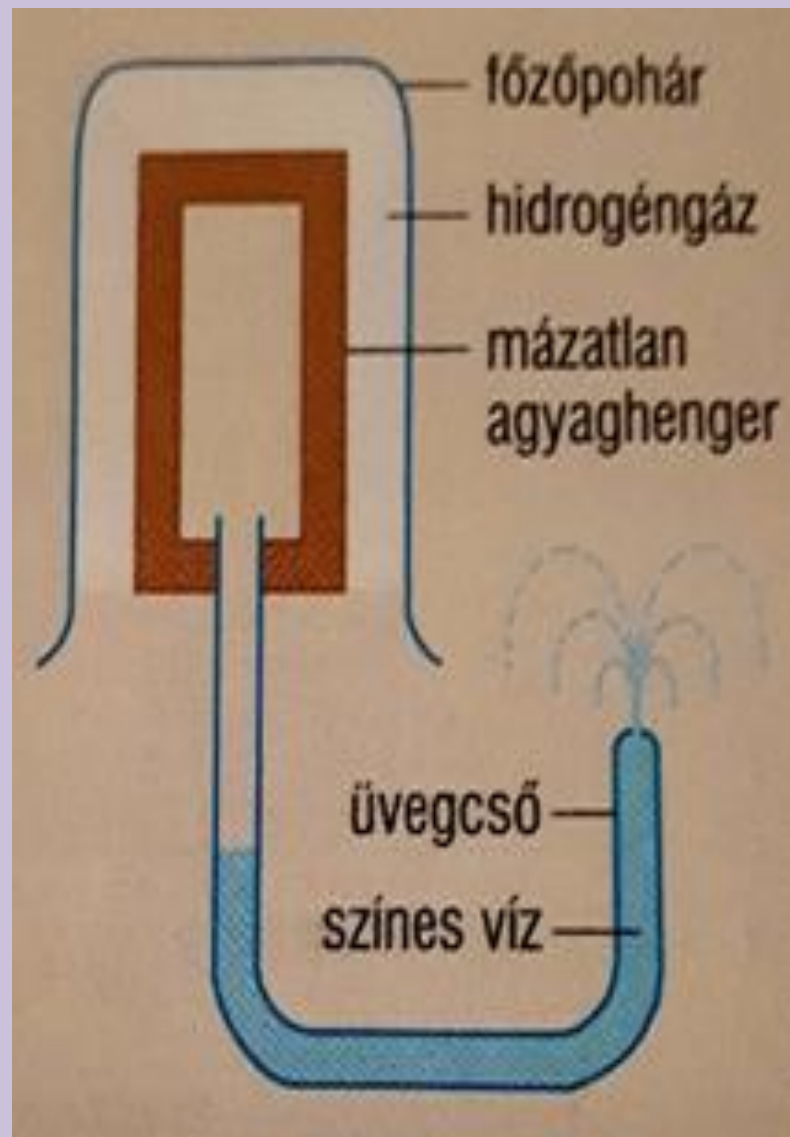
A HIDROGÉN

1. Atomi tulajdonságok

- $1s^1$, EN = 2,1
→ képezhet kovalens kötést
→ ionjai: H^+ ($\sim H_3O^+$)
 H^- – ?
- izotópjai – ?
nehézvíz (D_2O / HDO) – ?

2. Fizikai tulajdonságai

- e^- -szerk. → I.A, de nemfém
- H_2 apol. – ?
- $M = 2$ g/mol
→ a legkisebb sűrűségű gáz
→ nagy diffúziósebesség

3. Reaktivitás

- H—H erős kov. k.
→ magas E_a (hő, szikra)
↓
igen heves reakciók
- jó redukálószer
($EN = 2,1$ –
nemfémek közül
a legkisebb)
- durranógáz – ?
 $H_2 + \frac{1}{2}O_2 = H_2O$
gyökös
láncreakció – ?

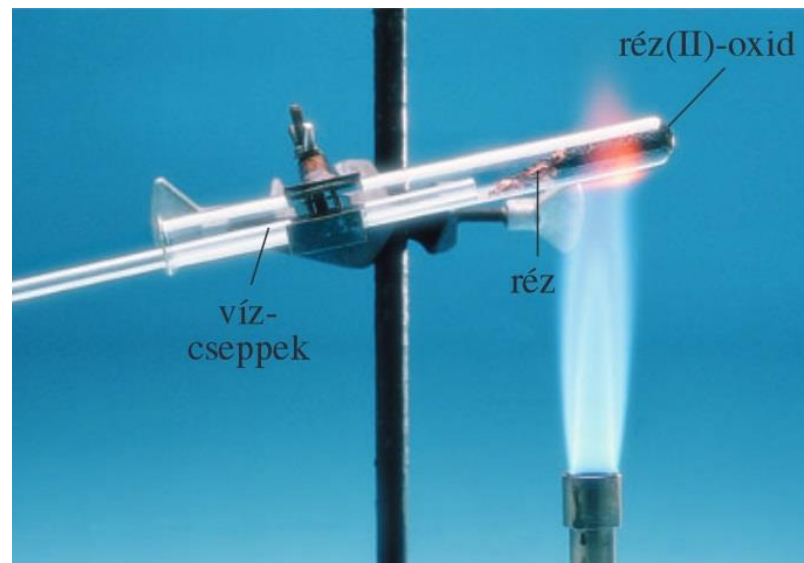

durranógáz-próba – ?

- $\text{H}_2 + \text{Cl}_2 \xrightarrow{\text{kék / UV-fény}} 2\text{HCl}$ klórdurranógáz
- $\text{CuO} + \text{H}_2 \xrightarrow{\text{T}} \text{Cu} + \text{H}_2\text{O}$

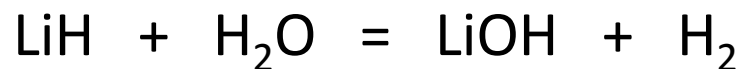
tapasztalatok?

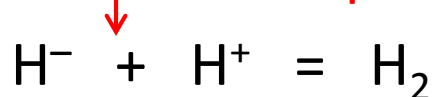
- a H_2 atomos állapotban még inkább redukáló hatású
 $\text{KMnO}_4(\text{aq}) + \text{H}_2 \neq$
 $\text{KMnO}_4(\text{aq}) + \text{H}_2\text{SO}_4 + \text{Zn} \rightarrow$ elszíntelenedik
- a kis EN-ú fémeket oxidálja:
 $2\text{Na} + \text{H}_2 = 2\text{NaH}$

4. A hidrogén vegyületei

a) ionos / sószerű hidridek

mi a H^- szerepe?

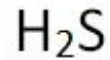
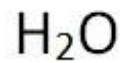

↳ bázis és redukálószer

b) rácsközi / intersticiális hidridek – ?

c) kovalens / molekuláris hidrogénvegyületek ← nemfémek + H_2

polaritás – ?

halmazösszetartó erő – ?

halmazállapot – ?

savasság – ?

5. Előfordulás, előállítás

- a világegyetem leggyakoribb eleme
- a Földön kötött állapotban gyakori: víz, szerves vegyületek stb.
- lab. eá. – ?
- ip. eá. – ?

6. Felhasználás

- ?
- $N_2 + 3H_2 \rightleftharpoons 2NH_3$ – ?
- szintézisgáz – ?
→ pl. műbenzin
vagy metanol
ip. eá. ($CO + 2H_2 \rightleftharpoons CH_3OH$)
- növényi olajok hidrogénezése (azaz telítése) – ?
- hegesztés (láng: igen magas T)

